چاوپێکەوتنێک لەگەڵ وتەبێژی کۆمەڵە – پارتی سۆسیالدیموکراتی کوردستان، کاک هێرش عەلیزادە

پاش سلاوو ڕێز   22-04-2010

بەرێز وتەبێژی کۆمەڵە۔ پارتی سوسیال دیموکراتی کوردستان

هیوام وایە ساغ و سلامەت بن.

ئەم پرسیارانە بۆ سەرجەم بەرپرسیاری یەکەمی حیزبەکانی کوردستانی ئێران نێردراوە، هەوڵ دەدرێ پاش ئامادە کردن چاپ و بڵاو بکرێتەوە. خۆشحاڵ دەبم ئێوەی بەرێز وەکوو کەسێک کە بۆ وڵامدانەوە بەو پرسیارانە دیاری کراون وڵام بدەنەوە. تکایە لە ماوەی یەک مانگدا بەم ناونیشانەی خوارەوە وڵامەکانمان بۆ بنێرنەوە. هاوکات لەگەڵ وڵامەکان وێنەیەکی خۆشتان بنێرن. بە سوپاسەوە ڕەحیم ڕەشیدی

ئەندامی فیدراسیۆنی نێونەتەوەیی ڕۆژنامەوانان rahim.rashidi@gmail.com

....

بەرێز کاک ڕەحیم. وێرای سڵاو، هیوادارام ساخ و سڵامت بیت.

فەرمۆ ئەوەیش وەڵامی پرسیارەکانت. بەسپاسەوە   هـێرش عـەلـیزادە   psdkr2007@gmail.com

تێبینی: پاش ئەوەی ماوەی جوار مانگ بە سەر ئەم جاوپێکەوتنەدا بە سەرچووە و بڵاو نەکراوەتەوە، بە پرسیارکردن لە بەرێز کاک ڕەحیم ڕەشیدی، وا دەیخەینە بەر دەستی خوێنەران

١.بە باوەڕی ئێوە، هەنووکە هۆکاری سەرەکی پێکنەهاتنی بەرەی کوردستانی لە کوردستانی ئێران چییە؟

هۆیەک دەتوانێت نەبوونی ئارەزوو و خواستی جیددی سیاسیی بێت. هۆیەکی دیکە نەبوونی سەربەخۆیی سیاسیی بێت. هۆیەکی دیکە شایەد خۆبەگەورە زانینی حیزبە سوننەتیەکان بێت. هۆیەکی دیکە حەتمەن خۆبەکەمزانینی حیزبگەلی سەربەخۆییخوازە کە پێیان وایە بێ یەک یان دوو لایەنی تر، بەرەیەک دروست نابێت.

هۆیەکی دیکە بێ شک ڕووودانی کارەساتی شەڕی ناوخۆییە، داپچڕان و لێکجودابوونەوەیە لە ناو حیزبەکاندا کە زیاتر بڵاو دەبنەوە وەکو لەوەی نێزیک ببنەوە.

هۆیەکی دیکە کەمبوونی فشاری کادێران و ئەندامانی حیزبەکان و ڕۆشنبیرانی ناحیزبین لەسەر حیزبەکان. بێدەنگیی جەماوەری خەڵک بەرامبەر بە هێزی بەرەنەخواز دیارە هۆیەکی بەرچاوە.

هۆیەکی دیکە دەتوانێت ئاڵوگۆڕە ناوچەییەکان و جیهانییەکان بێت، بۆ نموونە دەنگۆی ئەوەی کە ئەمەریکا لە ئێران دەدات، وا دەکات کە هەندێک لایەن پێیان وا بێت دەسەڵاتی سیاسییان لە بەرەیەکدا کەم دەبێتەوە و بە تەنیا لە ئاڵوگۆڕێکدا بن قازانج زیاتر دەکەن، ئەوانی کە چاوەڕووانیی و ئامانجی هاوبەشیان لەم چەشنە لە سیاسەتدا هەیە دەتوانن لە بەرەیەکدا بن.

ئێمە پێمانوایە کە بەرە بە لایەنگەلێک دروست دەبێت کە خاوەنی پرنسیپ و ئامانجی ڕوون بن. بۆ نموونە ئەوانەی سەربەخۆییخواز و ڕیفراندۆمخوازن دەتوانن، ئەگەر بیانەوێت و دەستوبرد بکەن، لە بەرەیەکدا کۆببنەوە.

٢. ئەدی هاوکاری و کۆدەنگیەکی گشتیی بۆ وڵامدانەوە بە پرسگەلێک کە کەموزۆر پێوەندیدار بە هەموانەوەیە بۆ سەر ناگرێ؟

ئێمە پێمان وایە هۆی سەرەکیی هەبوونی ئەقڵی ئێرانچێتییە. ئێرانچیەتی کەسایەتی و سەربەرزیی لە بزووتنەوەی کورد داماڵیوە. کوردستانیبوون لە ناوەڕۆک و مانای خۆی وشک کراوە. بە بڕووای من کوردستانیان دەتوانن لەسەر زۆر خاڵ کۆببنەوە و پێمواپە هێدی هێدی ئەحزابگەلی سەربەخۆییخواز و تاک و نوخبەی سەربەخۆییخواز ئەو کارە دەکەن. بەرەیەک بە دوو ئامانج ساز دەکەن، یەکەمیان ئامانجی دامەزراندنی دەوڵەتێکی سەربەخۆ و دووهەمیان بەرقەرارکردنی پرینسیپی ڕیفەراندۆمە.

٣. پێتان وایە سەرجەم هێزە کوردستانییەکان لە هەلومەرجێکدان کە ئەگەر ئاڵوگۆڕێک لە ئێراندا بێتە ئاراوە، بتوانن هەلەکە بە قازانجی ماف و ئازادییەکانی خەڵکی کوردستان بقۆزنەوە؟

لەم وەزعەدا کە هەیە، بەداخەوە نا، بێگومان ناتوانن. کاتێک کە بەرەیەکی کوردستانیی، کە هاوپەیمانیی و پلاتفۆرمی هاوبەش نییە و تواناکان کۆنەکراونەتەوە، بێگومان ناتوانرێت.

٤. لە بارودۆخی ئێستادا، پرش و بڵاویی ڕێکخراوە سیاسییەکان لە ئاستی نێوخۆیی و دەرەوەدا چ مەترسیگەلێکی پێکهێناوە؟

گۆڕەپانی ڕمبازێن و کوشتن، وێرانکردن و سەرکوتی بۆ داگیرکەران بەرینتر کردووە، مەترسی تەمەنی داگیرکەران تەنانەت پاش کۆماری ئیسلامیش لەسەر خەڵکی کوردستان درێژتر دەکات. لە دواڕۆژی ئاڵوگۆڕەکاندا جوڵانەوەی گەلی کورد لە بەردەم ئاسۆیەکی ناڕوون و ئاڵۆزدا چاوەڕووان دەمێنێتەوە.

٥.قازانجەکانی پێکهاتنی بەرەی کوردستانی، یان کۆدەنگیەکی هەمە لایەنە لە نێو ڕێکخراوە سیاسییەکاندا بۆ پرسی سیاسیی کورد لە ئێراندا چییە؟

قازانجەکان بە سەدان و هەزاران. ئەجێندای شەخسی دەپوکێتەوە و ئەجێندای نەتەوەیی جێگای دەگرێتەوە، پلانەکان دەستەیی دادەڕێژرێن و لەبەرئەوە زیانەکانمان کەم دەبنەوە، بەرپرسیاریەکان دابەش دەکرێن، تواناکان خڕ دەبنەوە، تواناکان باشتر ئاراستە دەکرێن، دوژمن چاکتر دەستی لێ دەوەشێندرێت و بەو شێوەیە.

لە بەرامبەر دەسەڵاتدارانی داگیرکاردا یەکدەنگی ئۆپۆزیسیۆنی کورد بە مانای بە هێزەبوونی سەنگەری خەباتی خەڵکی کوردستانە، بێشک کۆدەنگی لایەنە سیاسیەکان ڕاستەوخۆ یەکگرتوویی خەڵکی کوردستان دەگەیەنێتە ئاستێک کە دەسەڵاتی سیاسی خۆی بۆ داهاتوو مسۆگەر دەکات، و بەم جۆرە خەڵکی کورد لە بەرژەوەندە ئیستراتێژیەکانی نزیکتر دەکاتەوە، ئیمکان و هەوڵی دامەرزاندنی کۆمەڵگایەکی دیموکراتیک و مەدەنی بۆ گەلەکەمان زیاتر دەکات. ئەمنیەت و ئاسایشی خەڵک بەگشتیی دەباتە ئاستێکی وەها کە نەیارانی نەتوانن بە کەیفی خۆیان وەکو ئەمرۆ ڕمبازێنی تێدا بکەن.

٦ .باشە پێتان وانییە سەرەڕای هەموو جیاوازیەکان، کۆمەڵێک خاڵی هاوبەش لە نێوان هەمووواندا هەیە و پێویستە لەبەر قازانجی گشتیی لەسەر ئەو خاڵانە ڕێکبکەون؟

بێشک وایە، لە ڕاستییدا ئامانجەکان دەتوانن دەیان بن و بەو شێوەیە بەرەیەک لەسەر ئاستی ئامانجی جیاواز دابمەزرێت. ئێمە بەش بە حاڵی خۆمان ڕوون و ئاشکراین. ئێمە کوردستانیین و دەوڵەتێکی کوردستانمان دەوێت، بەڵام پرینسیپی ڕیفەراندۆم قبوڵ دەکەین. هەروەها بێ هیچ پێشمەرجێک بۆ دامەزراندنی بەرەیەکی کوردستانی تێ دەکۆشین کە سەرجەم ئەحزاب و ڕێکخراوە سیاسیەکان و تاک و نوخبەی لێهاتوو و هەڵسووراوی کوردستان، و هەروەها ئۆرگان و نەهادە مەدەنیەکانیش ئەگەر بیانەوێت، بگرێتە خۆی. ئەو بەرەیە لە قەوارەیەکی شەففافدا پێشنیار و پاشان بریار بۆ هەموو پرسێکی سەربازیی و سیاسیی و کۆمەڵایەتیی ئامادە بکات. ئێمە ئەو بەرەیەمان دەوێت، چونکە خەڵکی کوردستان لە پێناو ئاسایش و ئەمنیەتی خۆیدا پێویستی بەوەیە کە هەر لە ئێستاوە لێیان ڕوون بێت کە لە داهاتوو دا چی‌تر شارەکانی کورستان وەکوو شاخەکانی کوردستان لوبنان و فەلەستینێکی تری تێدا دروست نابێت.

بۆ نموونە دەتوانین لەسەر پرینسیپی ڕیفەراندۆم ڕێ بکەوین، چونکە لە قازانجی هەمووواندایە. تەنانەت سەڵتەنەتتەڵەبە کوردەکانیش، و ئەوانەیش کە جەماعەتی نوریزادە و لایەنگری کەڕووبی و موسەوویشن دەتوانن تێیدا بن. چونکە بڕیارەکە لە دەست خەڵکی کوردستاندا دەبێت. ئێمە پشت بە خەباتی دیموکراتیکانە

دەبستین، بڕووامان بە خۆمان و گەلەکەمانە. پاشان دەتوانین لەسەر هاومافیی، بەشداربوون لە بڕیار و هاوکاریی و ئۆپەراسیۆنی هاوبەش و شتی دیکە ڕێ بکەوین، بۆ نا؟ بەڵام ئایا بە ڕاستی ئەوە لە قازانجی هەموو حیزب و پارتگەلێکە؟

٧. پاش چوونەوە وڵات، بەو کولتورە سیاسییەی ئێستا لە نێو ڕێکخراوە کوردییە بەرهەڵستکارەکانی کۆماری ئیسلامیدا لە ئارا دایە، چەندە مەترسی شەڕی نێوخۆیی بە شێلگیر دەزانن؟

مەترسیەکان زۆرن: گەورەترین مەترسی هێزی چەکداری ئەو حیزب و لایەنانەن کە لە رابردوودا ناکامی کێشە سیاسیەکانیان گەیاندووەتە شەڕی چەکداری و تا ئێستایش بە ڕووکەش لەگەڵ یەکدا دادەنیشن و چایی و قاوەیەک دەخۆنەوە، بەڵام کەس نازانێت گەر یەکێکیان هیزی وەدەست بکەوێت چی دەکات. داخستن و راگرتنی پەروەندەی شەڕی ناوخۆ لە لای ئێمە یەکێکە لە گرینگترین خاڵەکان، چونکە کێشەیەکە وەکو ئاگری ژێر کای لێهاتووە، کە هەر کاتێک مومکینە ئاور بگرێتەوە و بە سەدان لە رۆڵەکانی خەڵکی کوردستان ببنەوە بە قوربانی شەڕێک کە ئێستایش کەس خۆی لێ بە خاوەن ناکات، تەنها بەتاوتووکردنی کێشەکان بە شێوەیەکی شەفاف و کراوەیە، کە گەیشتن بە بیری هاوکاریی و یەکتر قبووڵکردن لە سەر ئەساسی باوەڕ بە ئەمری واقع، دەتوانرێت ئاکامی بە سوود و پایەداری لە پێناو جوڵانەوەی رزگاریخوازی کوردا لێ وەربگرێت.

٨. ئێوە بۆ ئەوەی شەڕی نێوخۆیی دروست نەبێ چیتان کردووە لەم بەستێنەدا چ پرۆژەیەکتان هەیە؟

ئێمە هەر لە سەرەتاوە ڕامان گەیاندووە کە خۆبەختکەری هەر حیزب و لایەنێک کە لە خەباتی ئازادیخوازانەی کوردستاندا بەشدار بێت بە هی خۆمان دەزانین. زەرەر و زیانی و گیانفیداکارانی ئەوان بە شانازییەوە بە هی خۆمان دەزانین، ڕێزیان دەگرین و خۆشمان دەوێن و هیوای سەرکەوتنیان بۆ دەخوازین. دەمانەوێت یەک ڕۆژی پێشمەرگە هەبێت، یەک ڕۆژی شەهید هەبێت. گرینگ نییە ئەو ڕۆژە چ ڕێکەوتێکە، گرینگ ئەوەیە بمان بێت و ئیدی پیرۆز رای بگرین. ئەوە زۆر ناشیرینە کە هەر کەس هەڵدەستێت و ڕۆژێکی شەهید و پێشمەرگەی خۆی هەبێت.

ئێمە بە هەموو شێوەیەک هەوڵ دەدەین تەبایی و یەکڕیزیی گەل بپارێزین. پێمان وایە هەموو شتێک بە دیالۆگ و قسەکردن و بە متمانە دروستکردن ساز دەبێت و چارەسەر دەبێت. نابێت بهێڵین تەنانەت یەک

دانە هێلکەی کورد بە خۆرایی بشکێت یان بە فیڕۆ بچێت. ئەوە پرینسیپێکی پیرۆزە بۆ ئێمە. لەسەر ئەوە سازش ناکەین و لەبەرئەوەی پارتێکی سەربەخۆین، دەتوانین ئەو پرینسیپە بپارێزین.

پێشمەرگەی خۆمان بەوە گۆش و پەروەردە دەکەین. هاوڕێیانی خۆمان وا پەروەردە دەکەین. کاری ئێمە دروستکردنی حەساسیەت و گرژیی ناوخۆ نییە. کاری ئێمە سازکردنی کوردستانیانە دژ بە داگیرکەر. لە ناوخۆدا وەکو پارتێکی سۆسیالدیموکرات بڕووامان بە ڕیفۆرم و سازش و گفتوگۆ و کارسازییە، بڕووامان بە توندوتیژیی و تووڕەیی و سەنگەرلەیەکگرتن نییە. ئەوە سیاسەتی ناوخۆی ئێمەیە.

هەر کاتێک لەم قوناغەدا بتوانین هێزی پێشمەرگەی کوردستان لە دەرەوەی قەوارەی حیزبی و تاکڕەوی نیزامیدا ڕێک بخەینەوە و لە جێگای خۆیدا بە شێوەیەکی مۆدێرن و سیاسیی ڕێکی بخەین، ئەوە دەتوانین:

١، لە پەلەی یەکەمدا خەتەری شەڕی ناوخۆیی لە سەر خەڵکی کوردستان لادەبەین و تا ڕادەیەکی باڵا ڕێگا لە خوێنی بە ناحەق ڕژاوی ڕۆڵەکانی ئەم گەلە دەگرین.

٢، لە پلەی دووەمدا پەرژوبلاوی و دوژمنکاری نێو ماڵی کورد تا ئاستێکی بەرز کۆتایی پێدێت و هێزوتواناکانی خەڵکی کوردستان لە باری سیاسیی و نیزامیی و ماڵییەوە دەچێتە خانەی یەکگرتوویی خەڵکی کوردستان دژی داگیرکەرانی.

٣، لە پەلەی سێیەمدا لە هەڵسەنگاندنی نێونەتەوەییەدا باڵی چەکداری کورد لە ڕۆژهەڵاتی کوردستان لە هێزی چەکداری ئەم حیزب و ئەو گرووپەوە دەبات بۆ ئاستی ڕێکخراوەیەکی نیزامیی کە هەر لە ئێستاوە دەتوانێت لە نەزم و نەسەقی ئەرتەشێک پێڕەوی بکات. کە بناغەی دوا ڕۆژی ئەرتەشی کوردستان بێت.

هەر لەسەر ئەم ئەساسە باڵی سەربازی کۆمەڵە ـ پارتی سۆسیالدیموکراتی کوردستان، ناوی هێزی پێشمەرگەی کوردستانی لەسەر دانراوە، بەو هیوایەی کە بەشێک بێت لە هێزی هاوبەشی هێزی چەکداری ئەحزاب و بناغەی ئەرتەشی دوارۆژی کوردستان بێت، و تا ئێستایش چەندین وتارمان لە سەر نوسیووە. و ئائیننامەی ئەم هێزە سەربازیەیشمان نوسیووە و ڕامانگەیاندووە. بەڕێزتان و خوێنەران دەتوانن بیخوێننەوە.

٩. چەندە باوەڕتان بە ئازادی هەڵسوڕانی سیاسیی هەیە، ئامادەن لە داهاتوودا بۆ چارەسەرکردنی گرفت و ئاستەنگەکان پەنا بۆ چەک نەبن؟

"کۆمەڵە ـ پارتی سۆسیالدیموکراتی کوردستان بڕووای بە خەباتی ئاشتی و دیالۆگە، ئەسڵەن نەفرەتمان لە چەک و زەبر دێت. بەڵام بە لەبەرچاوگرتنی دۆخی داگیرکراوی کوردستان لەلایەن ئەو ڕژیمانەوە کە پشت

بە چارەی ئاشتی و دیموکراتیک نابەستن و بە پێچەوانەوە هەموو شێوازێکی ترساندن، تواندنەوە، زیندانکردن، دوورخستنەوە، کوشتن و پاکتاوی ڕەگەزیی دژبە خەڵکی کوردستان بەکار دەهێنن، ئەوا ئێمە مافی لەخۆبەرگریکردن و خۆرزگارکردن لە دەست ستەمی نەتەوەیی لە ڕێگای بەکارهێنانی چەکەوە بە خۆمان و خەڵکی کوردستان دەدەین.

لەسەر ئەوە سازش ناکەین. تۆپەکە لە لاقی دوژمندایە. ئەوە ئێمە نین کە بڕیاری یەکەم لەسەر شەڕ دەدەین.

سەبارەت بە ناوخۆ، عەرزم کردیت، کە ئەسڵەن نابێت پەنا بۆ زەبر و یەکتر تووڕەکردن و یەکترشکاندن ببردرێت. دەبێت و پێویستە هەر لەسەر خاڵگەلی پۆزەتیف کار بکەین.

هەر کاتێک داگیرکەر ملی بە پرینسیپی ڕیفەراندۆم دا و سەرئەنجامەکەی قبوڵ کرد، کێشەیەکمان لەگەڵ ئەویشدا نابێت.

لەسەر ئەو ئاستە هێزی پێشمەرگەی خۆمان بۆ مەبەستی خۆپاراستن و ڕزگارکردنی کوردستان دادەمەزرێنین، بەڵام ئێمە هەر لە ئێستاوە لەگەڵ دامەزراندنی سوپایەکی کوردستانیداین کە بە هیچ شێوەیەک بەشێک لە پارت و ڕێکخراوەی سیاسیی نەبێت، بەڵکو دامەزراوەیەکی تایبەتی بێت کە دوور لە هەموو دەستتێوەردانێکی ڕێکخراوەیی و پارتایەتی بێت، و تەواو سەربەخۆ بێت.

لە قۆناخی ڕزگاریخوازییدا ئەم هێزە دەبێت لە ژێر ڕابەرایەتیەکی سیاسیی بەرەیەکی یەکگرتوودا بێت و پاش ڕزگاربوونیش لە ژێر بڕیاری سیاسیی "حکومەتی دیموکراتیکی کوردستان" دا بێت کە لە ڕێگای هەڵبژاردنی دروست و ئازاد و ئاشکراوە هاتبێتە سەر حوکم. ئێمە بە هەموو شێوەیەک دژ بە هەبوونی هێزی میلیشایی حیزبی و ڕێکخراوەیین و لە درێژخایاندا بە ئامرازی تێکدەر و شێوێنەر دەبینین.

ئەمە لە پێڕەوپڕۆگرامی ئێمەدا هاتووە، بێشک ئێمە لە خەباتێکی سیاسیدا دژی توندوتیژین.

١٠. باشە ئەگەر وایە بۆچی دەسپێشخەری ئەوە ناکەن تاکوو هەموو لایەنەکان لەسەر ئەوە ڕێکبکەون کە نابێ هیچ لایەنێک بۆ برینەوەی کێشەکانی لەگەڵ لایەنێکی دیکە دەست بۆ چەک بەرێ؟

ئێمە ئەوەمان کردووە و دەمانەوێت لەگەڵ هەمووواندا دۆست و برا بین. نەک هەر گاڵتە بە کەس ناکەین و کاریان بە کەم و بە خراپ نابینین، بەڵکو ڕێز لە هەموو ئەوانە دەگرین کە لە سەنگەری ئازادیخوازییدان. ئەگەر ڕەخنەمان هەبێت لە کەناڵی خۆیەوە دیگەیەنین. چاوەڕێین لایەنانی دیکەش بەو شێوەیە مامەڵەمان

لەگەڵدا بکەن. ئێمە دەمانەوێت سیاسەت بکەین بە کاری جیددی. بە ڕای ئێمە دەست بۆ چەک بردن دژ بە یەک، لاوازیی فکریی و کەمتوانایی خۆکۆنترۆڵکردنە.

داوا لە هەموو لایەک دەکەین وا بیر بکەنەوە و لە کردەوەدا وا بکەن و واز لە بەخیلی سیاسیی و لە دژکردەوەی پشت پەردە دژ بە یەک بهێنن.

ئێمە لە دانیشتنەکانی خۆماندا لەگەڵ غەیرە کورددا بە هیچ شێوەیەک ڕێگا بە خۆمان نادەین بە خراپە باسی لایەنانی دیکەی کورد بکەین، هەروەها ڕێگا بە غەیرەش نادەین بە خراپە باس لە لایەنانی کورد بکەن. ئەوە کەسایەتی ئێمەی بە بەرزیی ڕاگرتووە. ئێمە شانازیی بەو کولتور و فەرهەنگە سیاسیەی خۆمانەوە دەکەین و دەیپارێزین. هیواداریین لایەنانی دیکەش وا بن.